

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2009-06-09

Närvarande: F.d. regeringsrådet Rune Lavin, justitierådet Marianne Lundius och f.d. justitieombudsmannen Nils-Olof Berggren.

En förenklad semesterlag

Enligt en lagrådsremiss den 28 maj 2009 (Arbetsmarknadsdepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i semesterlagen (1977:480),
2. lag om ändring i arbetsrättslig beredskapslag (1987:1262),
3. lag om ändring i lagen (1963:115) om förlängd semester för vissa arbetstagare med radiologiskt arbete.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Maria Ek Oldsjö, biträdd av departementssekreteraren Hanna Björknäs.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Till de sakliga ändringar i semesterlagen som föreslås hör en ny beräkningsregel för semesterlön, ändrade regler om intjänad semester för arbetstagare med tidsbegränsad anställning och en ny regel om det antal semesterdagar som ska ersättas med semesterlön om semestern på grund av frånvaro inte har kunnat läggas ut under semesteråret. Huvudsyftet med förslaget anges i övrigt vara att förenkla lagen såväl i sak som språkligt. Resultatet har dock knappast blivit att innebörden av de mest svårtillgängliga paragra-

ferna förtydligats nämnvärt. Om inte något ytterligare görs åt språket, kommer en läsare att få särskilt svårt att tillgodogöra sig innehållet i exempelvis förslagets 16, 16 b och 17 §§.

De föreslagna ändringarna i den arbetsrättsliga beredskapslagen och lagen om förlängd semester för vissa arbetstagare med radiologiskt arbete utgör s.k. följdändringar till ändringarna i semesterlagen.

Förslaget till lag om ändring i semesterlagen

5 §

I paragrafen finns en bestämmelse om förläggning av semesterledighet vid kortare anställningar. Bestämmelsen, i vilken det klargörs att en arbetstagare har rätt till semesterledighet oavsett längden på anställningen och oavsett antalet arbetade timmar, är en anpassning till det s.k. arbetstidsdirektivet. Det bör dock enligt remissen även fortsättningsvis vara möjligt för en arbetsgivare och arbetstagare att avtala om att semester inte ska läggas ut om anställningen är kortare än tre månader (remissen s. 35). I den föreslagna bestämmelsen sägs att parterna om anställningen avses pågå i högst tre månader och inte varar längre tid kan träffa ett sådant avtal. Som Lagrådet förstår det ska avtalet kunna träffas redan innan det har kunnat konstateras att anställningen faktiskt upphör efter tre månader. Enligt Lagrådets mening bör bestämmelsen med hänsyn härtill ges förslagsvis följande lydelse:

När det gäller en anställning som avses pågå i högst tre månader och som inte varar längre tid får det avtalas att semesterledighet inte ska läggas ut. I sådant fall har arbetstagaren rätt till semesterersättning.

6 §

I förslaget har orden "i den mån" bytts ut mot ordet "om". Bytet medför en viss betydelseskilnad, som troligtvis inte är åsyftad. Enligt den föreslagna lydelsen har en arbetstagare, som byter anställning, rätt till semesterledighet i den nya anställningen endast om arbetstagaren inte redan har haft sådan ledighet i den tidigare anställningen. Med denna formulering kommer arbetstagaren att vara utesluten från rätt till semesterledighet oavsett längden av den tidigare ledigheten. Den nuvarande lydelsen av paragrafen innebär emellertid att arbetstagaren är berättigad till semesterledighet i den utsträckning han inte redan har haft sådan ledighet. Längden av den tidigare ledigheten blir således bestämmande för rättens omfattning. Om någon saklig ändring inte är åsyftad, bör den nuvarande formuleringen behållas; möjligen kan orden "i den mån" bytas ut mot något annat passande uttryck, t.ex. "i den utsträckning".

7 §

Paragrafen, i vilken beskrivs den matematiska formel som ska tillämpas vid beräkning av antalet semesterdagar med semesterlön, skulle med några smärre ändringar i de två första meningarna kunna förbättras språkligt. Lagrådet föreslår att dessa meningar ges följande lydelse:

Antalet semesterdagar med semesterlön beräknas på följande sätt. Från de dagar arbetstagaren har varit anställd hos arbetsgivaren under intjänandeåret (anställningstiden) subtraheras de dagar arbetstagaren varit helt frånvarande från arbetet utan lön.

8 §

Andra stycket första meningen bör enligt Lagrådets mening kunna ges en kortare och mera lättillgänglig lydelse, förslagsvis på följande sätt:

En arbetstagare ska på begäran lämna arbetsgivaren besked om sina önskemål när det gäller utläggningen av semesterledighet utan semesterlön eller i vilken omfattning arbetstagaren önskar avstå från sådan ledighet.

I tredje stycket har de avslutande orden "utom i fall som avses i 13 §" bytts ut mot orden "utom vid permittering enligt 13 §". Det föreslagna uttryckssättet ger intrycket att rättsinstitutet permittering på något sätt skulle vara reglerat i 13 §. Så är naturligtvis inte fallet. Vad som regleras i 13 § är, som framgår av rubriken till paragrafen, *semesterledighet* vid permittering. Den nuvarande formuleringen är därför bättre än den föreslagna, dock kan ordet "avses" bytas ut mot "anges".

16 §

I andra stycket anges när semesterlön för en arbetstagare beräknas enligt procentregeln. Beräkningen relateras i vissa fall till den typ av lön som arbetstagaren har och i andra fall till arbetstagarens sysselsättningsgrad eller frånvaro. Lagrådet föreslår att vardera stycket efter punkten inleds med "som har". Vidare föreslår Lagrådet att punkten 5 ändras så att det på ett tydligare sätt framgår att semesterlönen inte ska beräknas enligt procentregeln vid frånvaro i samma omfattning såväl under hela intjänandeåret som under semesteråret fram till semestertillfället (exempelvis en deltidsarbetande arbetstagare).

Med hänsyn till det ovan anförda föreslår Lagrådet att andra stycket ges följande lydelse:

Semesterlön beräknas enligt 16 b § för en arbetstagare

1. som har lön som inte är bestämd per vecka eller månad,
2. som har lön som regelbundet består av en fast och en rörlig del och den rörliga lönedelen kan uppskattas till minst tio procent av den sammanlagda lönen under semesteråret,
3. som har en sysselsättningsgrad som har varierat under intjänandeåret,
4. som har ändrat sysselsättningsgrad mellan intjänandeåret och semestertillfället, eller
5. som har varit frånvarande under intjänandeåret av skäl som inte är semesterlönegrundande enligt 17–17 b §§ såvida frånvaron inte fortsatt att pågå i samma omfattning fram till semestertillfället som under hela intjänandeåret.

16 b §

I paragrafen redogörs för hur semesterlön ska beräknas enligt procentregeln. En arbetstagare kan ha olika anställningar och tjäna in semester i de olika anställningarna varför ordet ”semesterlön” bör anges i obestämd form och referera till en anställning. Den kortfattade lydelsen av punkten 3 ger enligt Lagrådets mening inte tillräckligt tydligt uttryck för den situation punkten tar sikte på (remissen s 46). Den bör därför förtydligas. Lagrådet föreslår att lagrummet i denna del och i övrigt ges följande lydelse:

Semesterlön enligt procentregeln utgör tolv procent av arbetstagarens förfallna lön i en anställning under intjänandeåret.

I lönesumman ska inte följande inräknas:

1. semesterlön,
2. ersättning för dag då arbetstagaren helt eller delvis har haft semesterlönegrundande frånvaro enligt 17–17 b §§, eller
3. permitteringslön som utgår i anledning av driftsuppehåll med samtidig semester för alla anställda när rätt till semesterlön inte föreligger för samma tid.

För varje sådan frånvarodag som anges i andra stycket 2 ökas i stället lönesumman med ett belopp motsvarande den inkomst arbetstagaren skulle ha haft om arbete i stället utförts i normal omfattning för arbetsgivarens räkning. Med normal omfattning avses arbetstagarens ordinarie arbetstidsmått. Går beloppet inte att fastställa ska det uppskattas till den inkomst som kan antas skulle ha betalats om arbetstagaren under frånvarotiden hade arbetat för arbetsgivarens räkning.

Rubriken till 30 a §

Rubriken lyder okontrollerad arbetstagare. Med okontrollerad arbetstagare avses en arbetstagare som utför sina arbetsuppgifter i hemmet eller på annan plats där arbetstagaren själv bestämmer hur arbetet ska ordnas utan att arbetsgivaren kan kontrollera eller övervaka arbetets utförande. Den kritiska, närmast nedsättande betydelse i vilken adjektivet okontrollerad oftast används gör det olämpligt att använda ordet här. Lagrådet förordar att adjektivet oövervakad används i stället för okontrollerad.

30 a §

Första meningen kan förbättras språkligt genom att den inleds med ordet "om". Sista meningen ger uttryck för den icke dispositiva regeln, att en arbetstagare har rätt till 25 semesterdagar och att denna rätt inte får inskränkas när ett avtal träffas om avvikelse från bestämmelserna om förläggning av semesterledigheten. Lagrådet föreslår att sista meningen ändras i förtydligande syfte. Paragrafen skulle förslagsvis kunna ges följande lydelse:

Om en arbetstagare utför arbete under sådana förhållanden att det inte kan anses vara arbetsgivarens uppgift att vaka över hur arbetet är ordnat, får avtal träffas om avvikelse från bestämmelserna om förläggning av semesterledighet i 9–15 §§. Sådan avvikelse får inte innebära en inskränkning i arbetstagarens rätt att ta ut tjugofem semesterdagar, eller det mindre antal semesterdagar som arbetstagaren har rätt till varje semesterår.

30 b §

Paragrafen är ny och syftar till att underlätta den praktiska tillämpningen av semesterlagen då en arbetstagare har flera på varandra följande tidsbegränsade anställningar hos samma arbetsgivare.

Enligt Lagrådets mening har första stycket fått en onödigt mångordig utformning och skulle förslagsvis i stället kunna ges följande lydelse:

Om det innan en anställning har upphört står klart att en ny anställning mellan parterna kommer att påbörjas i nära anslutning till den tidigare, ska anställningarna i semesterhänseende räknas som en anställning.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.